

РУСКИ НОВИНИ

ЗА РУСИНОХ У КРАЛЬОВИНИ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Рок VI.

Нови Сад, пяток 6. Децембра 1929.

Ч. 44 (252)

Шпоровни каси — наша народна потреба.

Юбилейна преслава дзештат роћници Руског Народног Просветног Друштва указала, же зне за тоги дешећи роки шлебодја заборели и напредовали у војбудовану. Но у остатних часах обачело је и на глашавше при нас више веће, же нам сама наша просветна робота и организација не може дацшијко тога, ко нам треба, же би зне јак и други народи коло нас у каждом погледу развивали и напредовали. Баш веће је указау на то, же нам исто так потребна и газдовска, економска организација. Же нам попри просветних друштвих, читальњох и шпиновацких крунских потребни и економски удржавају, и то у першим шоре шпоровни каси — штедионица.

Кед попатриме на други народи коло нас увидиме, же тоги у каждом погледу леже стоя и напредују, котри економски ленише организовани. Нешта у нас уж таки прилики, же јаки наш човек, чи то земљеделец чи ремеселник чи гоч јакеј професије, треба веће раз кредит — пожичку за отринане и унапредене својог газдовства, а другираз ма запи готових пенежа, које их може уложиц под камати. У какдим случају треба му шпоровна каса либо банка. Але кед Русин појичи пенежи у банки, котри роби зос цудама капиталом и зос котру управљају нам цудни людзе, теди хасен, које банка ма од њега на каматох, остава у цудних рукох и погда је веће исврачи до руских рукох, аи не употреби на хасен и потреби руског народа. Исто так банка зараби и на пенежа, које Русини уложа, аи руски нареко од тога хасну нема. А кед будземе мац свой руски шпоровни

каси, кредитни задруги, теди руски пенеж не пойде до цудних рукох, але остане у наших рукох, а розуми је и тоги, до требају кредит, могли бы го у својих шпоровних касах достац под поволјнейшима условијами. Баш прето и думам, же тоги наша шпоровна каси треба да буду на задружним темелју, на принципу медвисобнога потломагања.

При својих шпоровних касах наш би је народ приучен веће на шпоровносц. Кед уж је у валасе своя шпоровна каса, то би већ, ћо иншак тримају пенсак дома, уложили го до неј под камати а, якош је чешко потроши пенсак, кед је уложени у шпоровлјеј каси, јак је јед с ту под руку, у кишени.

Шпоровни каси били би и у другим погледу на хасен нашему народу. У њих и попри њих би је наша людје баржай медаи собу упознали и зблажели, веће би је о газдовству интересовали и вељој тога хасно-вите научили. А по најважније, таки шпоровни каси, кед би дакус розросли и смоџија, били би од вељке помоћи нашему народу и у шицких Јого културних потребах, помоћ при видавању руских књижкох и новинох, подавиговање руских народних дома, стајанс за руски широти и школарох, — шијко то у вељкеј мери могу и треба да виполня наша газдовска организација, наша шпоровна каси и кредитни задруги, јак је им мене било.

Газдовска организација, и то задругарство, подавигла већ европски народи од вељкога благостана и вељкога значења и моци, па так и нам Русиним, котри смејеме да видио з другима народами кроћиме напредок,

едини помоћ и надје у нашим економским организа-

ција, у задружних шпоровних касах. И. К.

У нашим отечеству

1. децембар, десет нашеј народнога и државнога заслуга, преславени у далјијем на торжествени способ. У шицких цервих отимали је благодарења за здравље Јого Вел. Краља и за ћесце и напредоване нашеје Отечества.

Латинске писмо буџе запровадено од новога року у целој нашој држави и службите, место дотарашње кирилице.

Народни издавањи, котри опљачкали народни пенеж у бувније Радичевеј банки та сецкли до Австроја робија процив својога отечества и сцели би да је поврача австриски часи. Зложили је зос австриску организацију „Хаймвер“ и сцели би привесц Габсбурговох на престол.

Цени вину. Того роћне вино барз доброга квалитета а цена му од 3—4 дин. На вељких имнинија, предава је вино и по 8 дин. У Банату (Верној) не плаци је веће јак 2—2.50 дин. а у Далмацији 2—3 дин. по литри.

Поклонствени депутати. Варош Загреб организовал једну всеобишу акцију, же би шицки вароши у Југославији висели својих делегата до једнога депутација, котра пойде до Београду да је поклон Јого Вел. Краљу и зацаје му за вељке реформи, котри Вен роби на хасен народа и држави.

Збойници нападли поштара на билим дну у Београду, кед вон розношавају пенеж. Дочекали го у једнога палати у гонгу и навалили на њега, да вежнују пенеж. У борби зос збойници Сремич, таје мене поштарови, ранети ножом и

Виходца раз у тижњу.

Цена за цели рок 100 динари.

На 1/4, рока 50 динари.

За Америку 4 долари на рок.

Рукописи и други писма треба посыпти на адресу:

„РУСКИ НОВИНИ“ НОВИ САД

Бојовићева улица број 2:

Претплату на РУСКЕ - НАРОДНЕ ПРОСВИТНЕ ДРУЖТВО, РУСКИ КРСТУР (Бачка).

з револверску кују. Злодје сецкли, але ипак не однели.

Умар од плиски. У Неготипу пляснул тартовец Становић једнога легија так моцно, же му попукали жили у плюцох и достал виліване креви та умар. Становић одсудзен на 7 роки јемнини и на плацене шицких трошкох.

На легки способ до пенежа сцел пријесц једен фијакерист у Руми. Вен послаје писмо познатоме богачови Ђоришићеви и загрожаје је, же буде забијти, кед не постови 150.000 динари на једно одредаје место, лебо кед пријази полицији. Ђоришић пријавио полицији и однес пакет на одредаје место. По пакет пријесц фијакерист и бул власници.

Баба Анујка, позната враџарка, котра отровела веће особи припровадила до новосадскога апелационога суда, и ту је було поновно судзене. Алелација па ново одсудзела 90 роћну враџарку на 10 роки јемнини.

Шијг и дњедж. У Сербки коло Чачку западају вељки шијг, котри на месту и до 60 центиметри високи.

Хробаци на усивох. На Оочим пољу у Сербии појавили је у великом множству на усивох хробади. Вони уничтожели велики комплекс пољох и земљадилци на ново муша шац усиви.

Хорота тифус розимијела је у дајних крајох нашој држави, особено у Београду. Власци робија шијко, же би је ширене застановеле.

Даловдни школи мушелише заврец.

Дзвини гамили. Цовини явлюю, же ше у Австро-Італії паможело тельо дзвиних гамилох, же жителє не знаю до з німа робиц. Гамили робя вельки чкоди особено унічтожую усізи.

Половуло жидох. У іспанських новинох половуло ученяци жидох, пай би ше населели до Шпаниї. На тот способ думаю вони, же би ше тарговина и фінансове стане жеми подвигло.

Велька плаца. Із зеверочне давче Мици Грип прията у Холивуду гу фільмовим представом. Єй мац по контракту достава 800 долари тижньово. Мешачно виношує то 200.000 динари.

У Чехословакії не може министер Удржак составиц владу, бо соціалісти песси, же би до влади ступели Християнські партії.

Царски драгоціноси на предай. У Лондону, у єдиним дутянту ви-

ставени драгоціноси бувши руської царської фамелії. Медзі тим находиша плащ цара и цариці на котрим ше находза вельки діаманти. Тот плащ, ножени лем при корунованю.

Русия и Китай винирели ше, бо Кінези видзе-ли, же не годни надвладац Русох. Пристали на заокончене міра и одступили Русом восточну жесанницу у Манджуриї, пре котру ше и побили.

Памятник службіци. У Відно тих дньох поставили памятник службіци Маргарети Манкерт. Вона відаєла дзецко газдині при котрой служела. Дзецю вошло пред трамвай, котрі би го бул прегажел, да го вона не поцагла. При тим ше поглісда и сама спадла под колеса. На месце осталася мертві. Жителіс ей поставили памятник я билого мермеру як знає, же спіненно треба окончовац свою дужност.

Н і ́ ж ́ о ́ в ́ н ́ о ́ с ́ и .

Б. Лепкій: Сотниківна.

Тих цільох вичла у Београду одна Українська кніжочка преложена на сербські. То „Сотниківна“ од Б. Лепкого. Преложел ю д. Н. Вильковски, а ма мено „Олесја, стотицарка кн.“

Тот пош у сербской односно палей югославянскій кніжевносці мушни особено нас Русінох у Югославії занімац. Прето з тей нагоди сцем дацо памісац:

Півн, же ше Югославіє интересую за руско українську кніжку, за пін и за цали українски народ, ис таки пісні. У часах кед ше тот народ будає явлюю ше прелади Шевченка як у Сербох

Найдзце ви на другим даєдним месце таку дойку!

— Але шпіцко єдно вас млеко ішіц всі коніта.

Як можеце вецка брац за пол кили масла дзевец дівари?

Крава замахла з хвостом према яшлом и заричала: — Терас война. Шицки патра да схаснью дацо на тей прилики, па так и я патрим да схаснuem. А чом ж бим не?

— Знаш цо, мила моя... Понеже ты не крава але швіння, я це з міста обешим на тоту греду.

— Винаял сом зос кишенки штранг и обачел, як глупа жымотиня преблядла.

— Вісімне не шмеце обешиц. До терас не вишол таки закон. Я под державну захорану.

— Маш потполно право, мила моя! Але кед ти нічтожиш державу, вона ма право да це штрафує.

и Хорватох, так у Словеніох, По часописох, новинках и т. д. упомінаю Югославію Україну и її кніжевносці.

Паскорше, велько преводзя хорватки прінаведаче Гарамбашніт и Бадаліч Марка Вовчка, Юрія Федотовича славных укр. прінаведачох.

Нескораше, заж по шыні віходзіли по часописох и новинох зелько інформативах піснум о укр. народу.

Но така пісня як до тот — же да ше претолкую цали кніжки — було мало. Ту маже лес Шевченково писю, Прінаведаж

Медзитим, док я намесцал інтрап' и лапал крапу за роги, вона ше так злекла, як сій млеко саме чурело з внимія.

Чекай души ци — заричала вона — задармо го вежні, кельо сцеш!

Подложел сом под ню миски, гарчки и канти, на котрі сом пашюшл іб дайко, а млеко само чурело, піццало и пісцело ше.

Наслонел сам револьвер на паастово шлепе око и запітав го:

— Кельо тераз будзеш брац за млеко?

— Дайце ми штерац парі будзе ми досц. Як бим мог вецей пітак?

— Прислонел сам револьвер на шлепе око тому цо мал вельки дутян и запітав го:

— Почим тераз будзеще предавац масло?

— Пітак будзем лем под

Вовчка и, терна „Олесја“. Стам, баркей мушиме прывітад тату кніжку, бе кед тот варод — жедзі хторым жінам — будзе цозац руско-укр. кніжку, руско-укр. народ будзе мочи вецей пітак и толюбіц я нас югославянских Русінох. Нозіваючи нашу прешосц будзе нас вецей цеїц. У тим и важносц тей кніжки за нас Русінох.

Сікже відкін аўтор вось часах кед настали у Україні часы хтори народ волац „Руїна“, кед нестало мошней руки хетмана Богдана Хмельницкого. Обробіс часы кед ше юдя швітка гвійда імена да ёбнови цо будзе поваленя да подзвігнене „Руїну“. Тата гінада буд Иван Виговский.

Історія пісне у пім, як 1658, прыбл. хетманство и з'яўжал союз з Польшчу (Гедзіця умова). Україна мала буд шыбіядна звязанна церкава, волац ше „Вельке Руске Князівство“. У шматках урядох муша бути памесціц як Русіні. На Україні мали бути подзвігнены да універзітэта і другі школы, а окрем таго зрукарні и пінка...

Тот час гінада Виговский, спісусв Лепкій у тей кніжці,

Історія пропланеня з любову дзінікі сотника Нелеста Олесю в козака Петра.

У ромаце чытаце ізраху ё касильским паньству російским, котрі ше поучавоўшася до Україні за часу Хмельницкого кед з'яўжал союз з Русию.

Чытаце славни дѣла наших кавакох; их воівеане. Особено красная отыгана бітка, хтору воікі Виговскіх з Русіні. Чудувісце памесціц дзінікі Нелестовій кед процы волац дідове! и одовей приходзі на място дає тирабітка.

Кратна описание, як може лес Лепкій — старого на жаль барзіало познане и ми Русіні у Югославії як цо то слабо познац и зала Югославіям. Звал Лепкій указац гэту темельну думку и жадане, да Україна будзе пленбеса и шешлія.

За то не даба погінуц и сам хетман як и остатні кавакі. За то відзіба погінуц и иста Олеся.

Указац ше Лепкій правдыві родолюб, хторому його мила У-

динара, и будзем задовольни. Ай за живу славу, не сцем гетвіх дзвацец и пейц од стол

Прислонел сам револьвер на шлепе око таріфового шегерта и запітав го:

— Почим под кили масла?

— Тераз? По шейздзешиш и два и пол парі, Слава Богу, уж тутыне.

И кажди, хто прыход, купел пол кили масла за шейздзешиш и два и пол парі.

Може буц, як дахто запітав:

— Чом прি�зведаш тату памесціц гадку?

Гоч зона чудна, поука зосней добра.

Поука тата: кед би ше кождай жымотині загрохело вось пітакіцу за драготню би ше не зішло.

Пал.

краіца віце на розуме. Остал віркі бесміртыму Тарасові як и другим великанам Українским.

Як и бесміртны Тарас гінада шлабоду сцік і Лепкій да видел свою Україну ішешліву и зато вось таку радосць огляда на прешосц и за радосць, ше здогада на спадних гетманах Богдана и Івана.

И я, преводчыль, дітрафед кніжку, хтора будзе юлык узьгац Югославію вось частічку славней минулости нашей. Нібрал ствар, хтора я нам добре придуе — да не маже прыніку да читаме оригиналі — добре нам придуе, тварим да ми ишле по білжай похопімі хто нам будзе спове а цо ми маже буц.

Добре би было да каваки наш русіах — чи стары чи млады — хтори нема прыніку читат укро-Інскі кніжки, да пречита тэту кніжку. Стари наяд ю пречита да може поучиц свой дисци, да им може уляц лібес за національны укр. народ, а млады наяд чыта тату кніжку, пай патры нашлідоват гетмана ідеалы особи, які, чыта да жалюйш піццко прізваше — бо зна ше: Цо не познам не можем ані лібес. Особікто школіром препоручуем тату кніжку да ю пречита па да може повесць нас бесміртным Тарасом, свійм ворогом;

Смій ся, любігій враже
Та не дуже, бо все гінє,
Слава по позяксе;
Не познікё, а роскаке,
Шо ділосць в сьвіті,
Чая прауда, чая крівля,
І чай мі-дти. (До Ольшевіцкі)

М. К.

Кіржакі наслы такі: Олесја, стотинарца кн. Історіска сім'яка на добра хетмана Віцковскага. Напісано Б. Лепкій, а превіс з укр. В. Вильковскі. Београд 1930. Цена 25— дин.

Наручуе ше на адресу: Іван Буда, Дирекція „Путівік“, Београд, Коларчева 1/1.

† Михаил Парошкай.

На пондзелок дні 2. т. м., умар у 64. року свайго жывота у Новім Саду чесни парохіян и свідоми Русін Михаил Парошкай. Цалого свайго жывота бул вредні и роботам а ту тому і багойскі. У церковним општву бул уж 5 рокі тутором, а старал ше віше, же бы ше медзі напім пародом отримала руска свідомосц и лібес гу св. віри. Своім умільшим гласом велько раз помагал у церкви а особено на погребах виправадзеволі сваіх субратох до вічнаго покоя. Яку вельку любов и поістоване ужнівал медзі народом, указац його вельки погреб, котрі ше одбул на празник Воведения по поладжу. Покойни зогабел членену фамілію: пейц Сірох и два дзівкі, котрых шацкіх вон попристановел.

Вічна йому память!

Читайдзе.

„РУСКИ НОВИНИ“

Тим, котри достали аграрну жем.

Министерия польопривреди видала дnia 28. новембра наредзене, же би шицки тоти, котри достали аграрну жем, набавели себе за 3 мешаца сведоджби од политич. општинах, и дали потврдзиц по срезким началству. З таким сведоджбами муша особно ше пријавиц до бувших аграрних званий, котри им дали жем. Хто то не гроби вежне ше му додаје жем и преда ше другоме. О окончанују тога наредзеня старају ше банска управа (Оделене III. з.).

Вшеліячина.

Найвеќни театар на швеце збудован на Чикагу. Театар ма 45 кондегациј. Потребни паркет дали милионер Рокефелер и Мек-Кормик.

Сторочни дідо без шивих власок. У словацким варошу Трепчине земледелец Ян Дюрчо, котри недавно павершил 100 роки живота. Дідо исма аж сдней шивей власи.

Кельо Немци читају. Вельке заведение Ултгтайп, котре издава книжки и часописи, видало слідующи новини: Фосише Цайтунг у 700.000 примирниках, Моргенштадт у 640.000, Монтагспост у 143.000, Б. Ц. ам митаг 183.000, Берлинцер ам. Цайтунг 52.000, Темпо 100.000 примирниках. Од часописах: Грипе пост 650.000, илустр. Цайтунг 1.800.000, Блат дер Хаусfrau 370.000, ди Dame 53.000, Уту 160.000, Коралс 46.000, Квершнит 18.000, Баусент 35.000 примерник. Треба знац, же то ище аж половина илустрации и часописи, које у Немецкай виходи. А ми ледво нашу новинку витримусме.

Діаманти у жалудку. Даскельо англійских цугешественікох заблукало ше у африканских пустыњах и там влашили два ил (пустинько птици). Кед их зарезали у жалудку нашли

70 фалати діамантох. Тераз постало всц ясно чом дајои Бушмени так люблянац внойох. Вони знаю, же вої лешне и скорите вінайду діаманти як людес.

Наймладши шофер. У Паризу находити юе полька автомобилска фирма Роже Гарда. Син властитеља тей фирмји сдеј 3 роцни хлапец уж совершил шофер. Вон не лем управља з автомобилом али позна и шицку конструкциј машини. То наймладши шофер на швеце.

Жем у својм штреджу. Вираховано, же удаленосец до штредца жеми виношус 6.380 кил. и за каждого 33 метери глубину цеплота ше новакшус за 1 град. На тот способ би температура у штредку жеми виношела 100.000 гради.

Войско европейских державох. Немецка ма 100.000 војника, Француска у миру 671.000, у војни 4 милиони; Англија без колонијах 187.000, у војни 2 мил.; Русия 1 милион, у војни 7 мил.; Италија 360 тисач, у војни 3 и пол мил.; Југославија 148.000, у војни 1 мил; и 600.000; Румунија 252.000, у војни 1 и пол мил.; Чехословакија 120.000, у војни 1 мил. и 200.000; Польска 330.000, у војни 2 милиони.

дужним и терпящим, ту котрим не мал милосердја и любови, а терав да видиме яки бул ти найбиднейшим створеньем на тим швеце: ту дзеџом. Тоти цевини и слаби створеня були жертви окрутносци, презира самоволі и каждого проклятства, до владало медаи людими по первородним гриху. През 40 столітија пред Христом не заважали ше за тоти малки створеня аж законодавци, аж филозофи, але були препущени як жертва каждого самоволі старших и их похогох. На шицки страхи швета патрело ше, да их ше преда, вилози, одручи, поганьби, забце.

Бранитель христијанох пред јединим судом (Тертулијан) так гуторел: „Чи ест дакого медаи тима що нас судза и нашу шмериц жадаю, и ту нас онколою, же би дзеџка не забил, не задавел у води, на мраз не виложел, и не опруцел враном и исом“. Лактанций, кој жив по Тертулијану так гуторел: „Части ваш грих забиване дасци, и за неизвесто то найбезбожијши грих, бо док му Бог дал душу за живот, вију одбераце“. Св. Юстин мученик пише, же погане ражали дасци, як ми видла, да их можу веџка пошидац на безчестие. Славни римски бранител Феликс предручује својим су-

гражданом римљаном, же дасци вируцују, виложују жајром и забивају их сами. Но, тоти смутни историки не лем христијански пишемици описую, але то потврђају сами найславнейши гогански учитељи, пишемици и их закони: Спарта, Атина, Рим, Ликур и Солон швеча за то. Историк Плутарх описује так: „До раз по народзеню однесол оцел у Спарти својо даско пред валацки одбор, па кед даско було слабе, або хибне, такој ше мало вијесц на брег Тайгет; и там на место „вируцована“ руци. Тот поступок с тим онравдовали, же би авт за даско, аж за државу не бул хасец, кед би остало на живоце. (Плутарх.) У тобоже просвищеней Атини даско дорај принесли по народзеню ту ногам отца, и кед го вон поднес до кружца, теди остало на живоце. Ишак ше забило, або виложело на стадис место. У Риме закон: „на дванац таблох“ звани так одредзовал: же оцел ма даско дорај забиц, кед је хибне, або виложиц, кед је слабе. Кед так було у перших гоганских државох, можеме себе думати, ик смутно було индаси! Того велике зло пришол затреј Исус зосвојо любовију.

Мудри Михајло.

Длужнікох и претплатнікох

модліме, же би на вшеліяки способ на- мирели того мешаца својо длуство. Не забудеме, же наша новини отримую ше лем зос претплату свидомих својх читательњ. Не влачене длуства то ј знак непросвищености.

Наши претплатници

Обновели претплату слідующи п. п.:

Фейса Дора 174. Конур	на 1929. р.	100 дин.
Скубан Самуло, Конур	"	100 "
Будински Михајло, Р. К. 984.	"	100 "
Макай Янко, Р. К. 700.	"	100 "
Гарди Габор, Стари Вербас 103.	"	100 "
Шантадора, Нови Вербас	"	100 "
Мисиони Дора, парох Липовљани	"	100 "
Арвай Янко, Пашкуреци	на 1928/29.	100 "
Шантадора, Акрон, Америка	на 1929/30.	224 "

ТАРГОВИНА

Жито	Дин. 195—200—	Овес	Дин. 140—145—
Кукурица	" 105—110—	Мука 0	" 300—310—
Раж	" 150—155—	Мука 2	" 270—275—
Ярец	" 120—125—	Мука 5	" 235—245—
Отруби	" 97—100—	Мука 6	" 185—195—

Шветочни Отпочивок

Нодаја 24.

ЕВАНГ. ОД ЛЮСИ, ГЛ. VII.,
ЗАЧ. 39.

„Не плачитеси, не умро
бо, но спите.“

Нешта нам бліска зос
шерца Христовога юви пла-
менъ любови, котри зме до-
тла ище посебно не ро-
прати, а то любов гу
дзејом. Исус воскрешује Ян-
ирову дванац рочну дјевочку,
да ублага вельки бол њи
родичнох, и да њи продолжи
живот на тим швеце, да

себе може застужиц џо
вску славу и блаженство
на другим швеце. Тото
вельке чудо твори Исус зос
любови гу даско.

Судьба даскох у поган-
ству була ище горша од
судьби ближних и иных и
болячиј. Прето ше Исус
обрацел гу тим малим, слаби-
м створеню вое поплу
своју любовију, и заложел
нови шор и закон, ик маже
поступац вое даскои. Чули
зме яки бул швета гогански
гу бидним и пищим, гу пе-